

Pié na Băja

Lies and Sarcasm

Trial Edition

Rim kwă:

Dírrô Albúuru Kombôr

Jime kwě Îsa Amad

Jamáil Abbâr Kujag

Buró Mahamad Tirí

Wúo Náán'í kwě Sirâj

Alí'η kwě Úmar Abbâr

Umâd Dikkô Dee

Umâd Súrráná'η kwě

Dígíri Garíny Daa Têrre

Baŋga Ismáil Adam

Dúú Banya Bija Kende

Wúo Abdulazîm Amad

SWP

ASSÔ-ii naŋ kí bora-ii

In dombore'ŋ jáa-lé kí **Pángáturó Abo'ŋ Soom (PAS)** kwa –sís assô, assô kámiŋ asá in dombore'ŋ jáa kárríe. Na dog-si SWP kwă-sí dūwwá dūwwá kámiŋ aísa in dombore'ŋ jáa-lé kányíe. Na dog-si Poor'íŋ Belé'ŋ Jutú mó'ŋ Daara kwă-sís bora pottá kámiŋ ál kin uŋa kurguluŋ na dog káiŋ jaluŋa jarân dūŋo-sís assô assô kámiŋ, (*Dijakajag Kumûndu*). Na kí bora pottá-ii, dáíŋ órré'ŋ kwa.

Enquires and comments to be sent to:
Fur Language Project
P.O. Box 64
Juba, South Sudan

© 2013, Fur Language Development Committee

Trial Edition

July 2013

Publisher: SWP

Place of Publication: Juba

Belé'η Kormi

Tindil kí Bâlda	5
<i>Dírrô Albúuru Kombôr</i>	
Öndenja'η Undiη	8
<i>Jime kwě İsa Amad</i>	
Elle'η Kwa na Ásaηa	12
<i>Jamáil Abbâr Kujag</i>	
Toη'ıη Kwa Tulléná na Sóól	15
<i>Buró Mahamad Tiri</i>	
Pié na Băja	18
<i>Wıo Náán'ıη kwě Sirâj</i>	
Duó kí Déen Yáankwě	22
<i>Ali'η kwě Umar Abbâr</i>	
Téémé na Goronja	25
<i>Umâd Dikkô Dee</i>	
Ángír na Elle'η Kwa	27
<i>Umâd Surráná'η kwě</i>	
Duó kí Déen Jaaru	30

Digíri Garíny Daa Têrre

Tooro kí Bônnyo 33

Baṅga Ismáil Adam

Duó kí Kééṅ Dogólá na Mũurú 40

Dúú Banya Bija Kende

Biís na Kútí 47

Wúo Abdulqzîm Amad

Tindil kí Bâlda

Tóóríg âlbá kwa ɔw kaɲ ná dîg-sí in kaɲí, Tindil na keer-sí gal Bâlda ná bát suur'ɲ jaaruɲa kaɲ. Âlbá lóó uri eɲa, námá sâba'ɲ baɲú uri bayyâ'ɲ kia. Ná kíeɲ tááɲíɲá káwa, abá gal wêel éla námás kaɲuɲ ná díeɲ baɲú kawɲíal, ná ɲáytá kááyul.

Asi díg namá âl-si sâba'ɲ baɲú soɲá kíɲíɲóle,

namaɲ âl wêel jáápa ná baɲú á kawɲíeba áláɲ tááɲí tɔur'ɲ káwa. Namá ása hoo kândul, ná minimíɲa péllét á kéyéba walá umel dog á kawíeba, ná bá jarri'ɲ írí káɲ. Namá kúul namaɲ wêel keer êl ná búlón. Tindil namá ása Bâlda-sí in kwă, “Yakáy Bâlda ettéɲá ála á kúndíba áílaɲ wêel íne baɲú búló, âl koo ná kóóyó ná tááɲí káa, ásáɲ ɔɲi dóɲa kaɲ!”

Namá baru kawŋie, albás soga ittâ dîi kuúŋi, namá al keené ná kien raytá kaáŋul. Ná asila kúul álán kuy êl ná riŋó nás kusuŋa'ŋ káwlal. Albás kóllíŋá iis dîi kuúŋi, kuy namá albát êl ná nii riŋo. Namás kien kólá kábé, ná keené ná kien raytá kusuŋol, albá kaan táne nás appá iŋi. Namá ása táári kuuŋe, ná kawe, ná asá kááyul, namaŋ ása bisire sáiti, nás yawyawin jendel. Namá albát kilmaŋa nii simmó iŋi yée, ná básin hoo kélléli na in kámiŋa, “Kwa ása kien súrŋá, hoo júrus kûmeli, sába'ŋ baru al tááriŋá kawe!” Asá bá jááyo kágie, namá main umel kawie.

Albá kien kaan túye, namaŋ nyimaŋa-lé tiili, namá gal-sí dien diló'ŋ kawle, namás dilé káwe. Kien raytá namá gal kila gé al púgo díbe kaŋ, namás koróná dien lóo búlé, ná dió buda pie ná aame na duyeli. Lia namá nŋn kí subu kuréli ná kannía ná kaane.

Asi díg namá al koróná ray dió búlé, namá ása kaan'ŋ juru jáyé, namá ása dien jurrûŋ'ŋ kawle. Koróná namá al deer paál jáwíe. Tindilin kí Bâlda namá ása kúye, ná koróná-sí kurré, ná rayta karûl. Na dîg-sí kéyé nás jari, kinie namá al kundie, nás kéén bârŋa-lé kí jarri jáwíŋi birdilin birdilin. Kéén bârŋa tuy namá perra iŋi nás jarri jáyé ná jaila kurtulug kurtulug. Koró namá jail ásan kéén bârŋa-sí bóyé, kéén bârŋa gal namá kali pie. Indalan namá nyêŋe ná jailo, namá muuruŋa-sí írí kurol, na áŋgirá-sí na tooro-sí, na jáaráŋá-sí, na maareŋa-sí, na boola-sí, na piraŋa-sí, na dóóná na maanyuŋa-sí na árálá na máláláná-sí, na zainezaineŋa na uúrá-sí, namá karába nyét-sí írí kurul. Ná suur tabún jínjie ná nyêŋe nás elleŋa írí uŋie. Ná Zural-sí, na

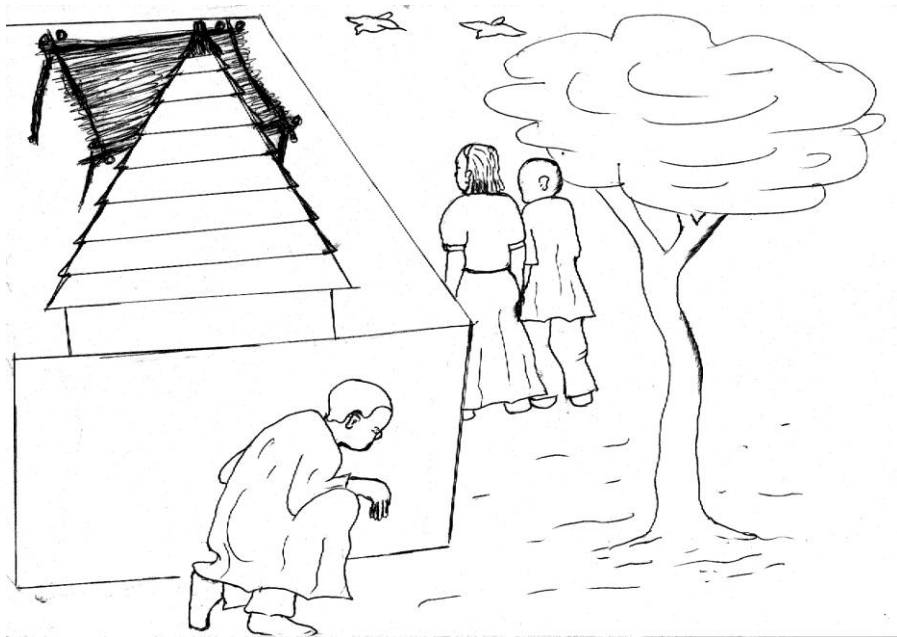
Pedura-sí, na Tigiliw-sí, Síngítá-sí soor ínie ná tabu
sǎlu'η barú jáwíe. Ná nyěηe ná jaíla, ná barú kurul, ná á
wáíηeba namaη ettê.

Tindiliη kí Bâlda ila ayé-lé nama kaan kí kúluma
kalɖul, ná kawája kiηi. Namá sǎba'η barú joo kundíe,
ná lia bân barú káwi, namaη toya kiηi ná kúsíηi. Namá
kíeη dogólá'η dogólá kéle, ná indálaη káíη símmôndiη.
Díeη barú nama nii írí nyaná, nân kwa sǎba'η barú na
barúηa kerna-lé kúndula, ná tááriηá kawē, nás kaíηeli ná
kawηítía.

Öndena'η Ûndiη

Tóoríg Mororo âlbá kwě niw kéná nás saa soŋá bírnyá kéná, namá âl júréduŋo díg kéná ná Jime karîŋi, ná âl dééŋ kilmá ila kwě-sí soŋá kóíŋí, ásáŋ jee. Namá júréduŋo keer kéná, ná Sarab karîŋi ná dog ila yáaŋkwě jolo, ná kóil ásáŋ júuse káwa. Yé Jime wasá á lónába ása ila yáaŋkwě kí júréduŋu keer belé kaŋi.

Yé jalpâg ila namás tuuŋa nás Jime-sí duŋo pii, namá law ná Jimé kerrég bá kila oronja-lé kee, mŋi kí subu naman arra bá ila kwěŋa'η toŋ'îŋ táas-lé, tirîri pii ná lóó keér á dúiba. Asi díg namá karra keera ná law, ná Jimeŋ kaŋi kí ila kwě niw ná óos'îŋ díbe kééréli ná kirsija. Namá kí kilmá'η dio in kwă, “Âl jaarîŋ in élléduŋo-sí nás págaŋa kaŋkíré áa!”

Namá nyanjá nás elle'η sagal-sí kí pie in kwă, “Âl Jime in kwă, ‘Âl yé kóel ásán elle'η dōnga duon piá.” Elle'η sagal-sí ila belé namás pirje eenja, namás in kwă, “Âl joo ná Jime-sí jaría, ná kíc arrá bêl.” Namá bát kilmá nii simmó-ii, âl Jime-sí kasûg piá. Namá kí jarri nyăŋa, ná taría ná arrá kéle. Sagal namá Jime-si iŋo, “Jime jí kí see lá in jwa, ‘Âl jöel ásán elle'η dōgaŋa duon jáa?” Jime gal namá bát-si riyá rúgín, namá sagal-sí in jáwí, “Ee, ábú Sarab'ín belé âl see-ii. Maraŋ ká kíc âl kóónó ná kasa, namás in arrá káa, áísán yé éllé réenél. Ná ká gal álán bá déllín, kúín soonas kí keré, na dúín baŋi abún, ná oo ná gáari ôŋ náí yé kienŋa búló nás árgi ná dúón oo!” Sarab ídé namá tabu kí koŋa aw tío, asá Jime yee-sí in riyá eŋa ná táárí'η dírrô kwan yee kŷy

jábí. Sagal namás kí kilmá dió in kwă, “Kin kwa âl suur’îŋ òndenja gé ná kœeli ásân suur-sí kasûg káwa, ná díg bára-sí rasíe jábí!”

Lia namás in kwă, “Ee âl indálan báa, jí Sarab, âlbá lóo leela, âlbá joo éllé dió nás dônğa kí kien kwă nyét gáari jarán, jí namá jây ná éllé jamûŋ, ná yee-sí jundí ná dúón jee , ná kí dônğan bílen een.” Mîŋ ídé yé Sarab púrút namás in jáwla, na Jime déén karín eré, ná nyăŋa ná írínân kí kuraŋa’ŋ dio risín, “Dunu ŋunu!” Na Jime gal nás leél, ná kilmá simmó-ii, asá kímín déén írí á wayba. Sagal nan dog-si dítón tabún in jáppía, “Bí áila kaa ábbilen baw, äy âl boo ná duó déén táári á piába!”

Saarenj âlbá lóo leel, yé Jime namá déén keré na bari bawa ná nyăŋa ná táwra oonjo ná jaan, ásân dônğa karûl nás dúón jee. Yé Sarab man, kí dônğa éllé dió, tigi taga ná íneén kia ná káŋŋal, ná óosa, na saaba, na deema keépeli, putu putu na kúyăŋ kuyăŋ. Namá toinjo álán dōga tog bír dog ráán.

Arrán Jime namá sagal-lé píní nás in kwă, “Sarab-sí âl amúnjo ná aan, ná âl kí dúur íríní áísân dônğa, ráán!” Sagal namás in kwă, “Âl joo ná jaría ná éla.” Jime namá nyanjá ná taría ná arrá kéle. Sagal lia namás Jime-sí in kwă, “Jí naa âl tón joo, náí kíc jundí.” Jime namá kuro ná nyăŋa, nás óos’îŋ soór suur tío ná kee ná kelaam. Sagal Sarab-sí namás in kwă, “Ásân korokón kôlda wayye joón, âl díŋ bára’ŋ írí pŋená hoo jaw.”

Atitig ásân kila kôlda wayye agínía, ná kúró, Jime kwě-sí namá tabu amí, nás yé nyăŋa, naman-si kwě appâ díg kaaríní. Sarab asá bá kéén kôlda wayye óónjá

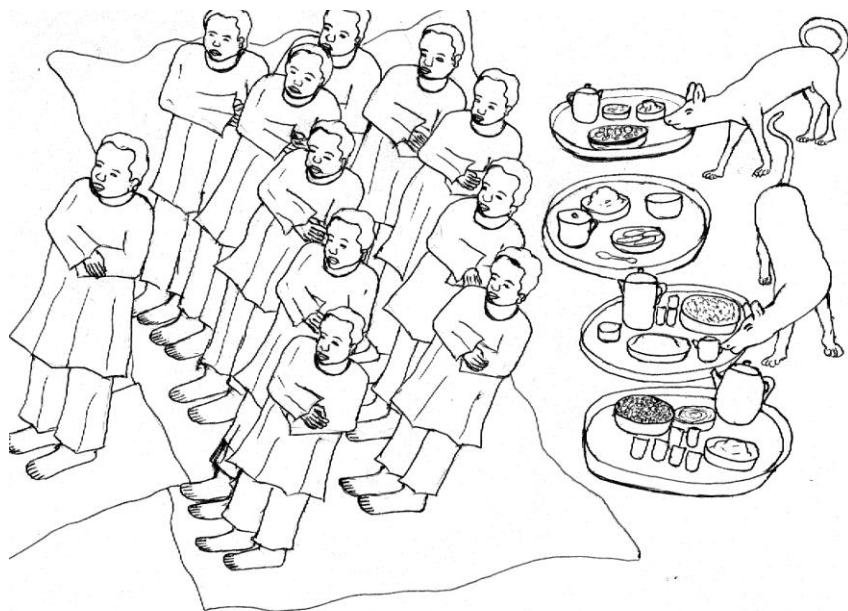
ná kuro, namá elle keer-lé nyaṇá nás duónyáa keer
nyaṇá, ná índeréṇ oonɔ, ná díeṇ elle báás piá.

Elle'η Kwa na Ásaŋa

Asi díg duur na buur jam̃n'ín sogá-lé, elle'η kwa âlbá dáará k̃ur̃ul álán koro k̃abi, namá waar á k̃ur̃ulba, namaŋ-si tin ittírīg s̃étting beto. Ālbá kéle ná k̃ur̃ul álán koro k̃abi, namás guldaŋa'η kawle ná kwa d̃i, in kámiŋa, “Āl nuŋ k̃am námá indiŋ k̃um.” Na kwa kerna gal namá in kámiŋa, “Āl k̃um námá lia indiŋ nuŋ k̃am.” Namá kila kwa sogá kiŋi āl in kámiŋa, “Āl k̃um námá lia nuŋ k̃am.”

Namás kawle álán k̃umal, Kwa d̃i namás p̃agi-sí in kámiŋa, “Wúo āy āl āyaŋa baɗɗeŋa buɗɗeŋa jáa, ná waar waar káa, ná nuŋ k̃am.” Duó bain díg namás wúo Adda-sí in kwă, “Āy wúo Adda ása kí wúo'η kona j̃awli.” Wúo Adda namás tuuŋa, nás kí Wúo'η kona paalíti, asá bá j̃awli agé, namás díeŋ j̃um kuuŋi. P̃agi namá in kwă, “Loŋpii āl appâ-ii!” Kwa dog namás in kayé, ná in kámiŋa, “Loŋpii āl appâ-ii! Loŋpii āl appâ-ii!”

Ālbá asi tog kuugíníe, ná kí kurná kúul, ná tabuŋa
 dūu kúye, nás asi keer w̃rig kawle, namá kelkaame,
 kogorog ná ɹi díg maúna kũru.

Duó díg-sí walá kilmá ás tiinaba, namá toiŋo álán
 rímó, namá in kwă, “Jeér!” Díg gal namás in kwă,
 “Măŋ á bawaba!” Keer namá in jáwí, “Bí yókwa ná
 kwa appáŋa baŋ jũum’iŋ lóo kaán bírsiŋ!” Duó díg gal
 namá udo paalı́, nás in belén, “Ālbá ká kí pǎgi kaiŋ ná á
 kısıŋóba!” Pǎgi gal namá in jáwí, “Ká ulul lá aŋ, âl
 jũum’iŋ lóo írsiŋ!” Aál kee gél namá nyét kirsínol, nás
 diŋ jũum-sí darara káwe, nás póyyâ.

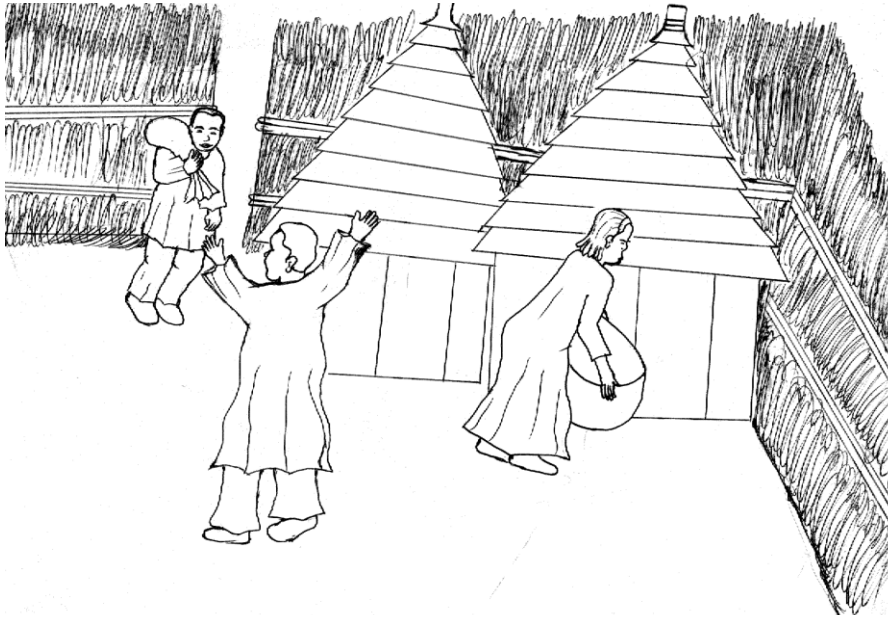
In namá yé-ii, âl kwa in kámiŋa, abáis díŋ
 duónyáa tarí pii, na nuŋ gís kayé, na jũum’iŋ tin éla, âlbá

main, duónyáa-lé joo, námá jáíŋa ná dǎíŋ nwe jâm, námá
lia jarí ná dǎíŋ jǎum jáa.

Ton'ing Kwa Tulléna na Sóól

Asi díg, duó díg âlbá kwa'ŋ éllé sóól kénjá, ila elle-lé walá duó á keeba, asá yé loŋ. Ila ayé-le âl baru duur kénjá, namá duó díg'ing tón nyanjá, ná kwă, “Bain lá?” Walá duó á kuroba ásán tiin. Namá seeg'ing kuro ná ton keer-lé nyanjá ná dog in kwă, “Bain lá?” Namás kiine, “Ee, âl kain.” Namás in kwă, “Âl diŋ elle-lé duó diwwô aiŋ in, na duó-sí ása á alunba ásán déen tón apo, namá âl diŋ tón éla.” Ton'ing kwa namás in aŋé, “Sóólá'ŋ lóó ása á kainba.” Duó namá dog kuro ná ton tabu kwan-lé nyanjá ná, “Bain lá kwă.” Namás in aŋé, “Âl dakki jaagó.” Namá kári nás kéen lótá dūu jáá, namás in kwă, “Âl sóól aŋ ine diŋ éllé, na duó ása á alunba, ásán déen tón apo.” Ton'ing siit namá dog-si in kwă, “Kí dáin tón ari ása á kainba, sóól taga ásán á kitiréba!”

Sóól-sí namá kilmá sonдорog eeŋa, nás jáwla ná tigé keer-lé nyanjá, namá díg'ing tón nyanjá ná túsú-le keera ná, “Bain lá kwă?” Ton'ing siit namá ása kí jarri jíwíŋi nás in beléŋ, “Âl jaagó, âl jaagó!”

Namás bawwá káwe, namás kééŋ lótá tabúnj bawa na in-si kwă, “Āl tabúnj jaago, toŋ âl díŋj-ii.” Sóól namá karí, nás biris kulpol na koros kaníe ná báa, ná kúul ná aru káwe. Toŋ’iŋ šiit namás dééŋ duónyáa-sí in kwă, “Moo, äy âl kúlum’iŋ dió jarí, kaan suurúnjá suurúnjá kila asá säye, nás jáldi ná kóora’ŋ dió jiní nás kí koro jáligligo, nás jilim nás liminol nás jêl ná kâm.” Dééŋ duónyáa gal namás dée-lé kilmá suŋá pattá kee namás in kwă, “Yaan.”

Ālbá dééŋ tabag bawa, ná nyanjá ná kúlum’iŋ írí jáápa, álán tarŋa liŋo nás dió dīrpaŋaŋ piá, kééŋ tarŋa namá kaan kuré. Namá main ooŋo nás píreŋ pii ná kí kilmá dió in beléŋ, “Kin kaan-sí kúlum’iŋ dió naán kíŋí, ná kí kaan mīŋ naán ás kágeba!” Ídé namás jáá ná jilíl

pii, “Yá!lálây! Yá!lálây!” Déén duó namá pǎy kí jarri éla, “Yé Moo kayé, yé Moo kayé!” Moo namás in kwă, “Dáin kúlum ása kaan dió píssin kee.” Duó dog namás aarú páálí, “Síowây! Síowây!” Lia namá suur-sí dírríngin kagile, namás kayé ná suur-sí kiímeli ná in kámiŋa, “In âlbá díŋ tulliŋ’ín uúŋ-ii, náis Wúo nisil niinân éla!” Sóól namá kee nás díŋ belé ila-sí túllên kelaam na in beléŋ, “Duó tullê’ŋ ari âl Wúo’ŋ dóŋa kee!”

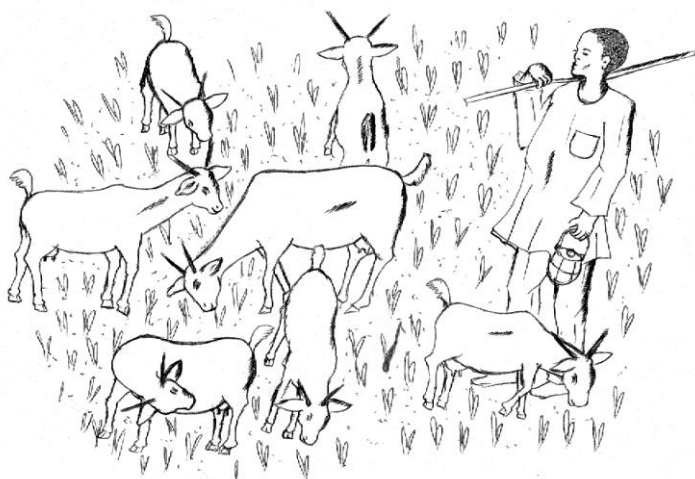
Lia duónyáa namás kaan uŋo, nás nyaná ná didá jíní, ná kooní, nás nŋŋ kiro ná píssin kámmíe. Na jírána-sís tarí piá nás ittá ittân íní. Asá bá sogá ăw dǐi kuúŋi namá díŋ sóól-sí adden káwe, kíŋŋ kaan kila namá káŋŋ namaŋ lóó taa eeŋa, ná pǐla kiwwóŋa kuruł.

Duó asá déén dóŋa kwa’ŋ ere púttôn-si úrrín, Wúo dog déén ere bás déén dóŋa púttôn úrrítí. Na duó gal asá déén dóŋa kwa’ŋ ere palaŋ-ii, Wúo’ŋ dóŋa déén ere dog bás indálan palaŋ-ii. ăw nás kwa nyét koŋa palaŋa kaiŋ dáin suur, ásáŋ Wúo dog dáin ere dóŋa palaŋ kee.

Pié na Băja

Tóoríg, elle díg-le ălbá wuon pié duŋo díg kéná,
ná sîŋ elle'ŋ léwá (liá) duon pii.

Asi díg, wuon dúón; namá júndí naman dúlé sibîr
paago.

Ăl elle'ŋ kwa nyét éllé kawŋíe álán umel kawía. Namá
ŋorrá'ŋ írí jáapa ná urú kóór'îŋ taan; ná elle'ŋ kwa-si
taría. Ása ye-sí mûurú léwá'ŋ dió pöy.

Elle'ŋ kwa namá nyétîŋ kíeŋ kóórí, na sambála,
na saara, na kolmanta, na bariŋa kábé; ná kí jarri kurul;
álán kial ná wuon-sí páásen káwa. Ălbá keené ná na
wuon-lé kaagul namá kummé ná ări tóg dog á keeba.

Wuo'η namás téejin laá; na kí kilmá'η dio in kwă,
“Kwa-sí sulum ás aráñabá-ii! Na umel ás aní báa-ii!”
Kwa namás kañul ná éllé kawñié; ná kurro nii júñe yée,
ná keené ná íríñân tabuñá dũu kabítia; ná kí kuraña'η dio
kírsiña ná in kámiña, “Bille wuon bastân, á-iibá-ii!”
Namás sogá dñi kuñi óóná asábá kwa-sí déén uu ila yě.

Asi keer dog wuon namá júndí álbá dulé daa
tokkê ila eeña; ná kwa kimanta-lé kañie na kwa dñi ná
gal éllé kawñié. Namás dog déén pié ila-sí tũy jáwí.
Elle'η kwa namá dog kí kíen lótánân indálan kéle; walá
ari tóg dog á kumméba. Namás dog kwa-sí bája piá na
laás.

Duó díg íde kwa'η dió namá in kwă, “In wuon
Álbái kiña hoo júúlen pii; kí pié; Áy âl âw ná kañ kí
yeen! Naa abá urú taan kii níñ búlón!” Na dõra dog âl
éllé kawñítie namá in kañiñi; ây âl âw asi keer abá urú
taan; kii níñ búló. Namá keéñe ná wuon-sí íríñân
kányiña; naman éllé kaagul.

Sog keer wuon-sí namá muurúñá'η tóor-si tána kí
see'η see; naman tuldus tuldusin ilon ná dée-lé úndul.
Wuon namá urú kíríñg taan, álán kwa kéla; walá duó
tog bír á êlba. Nañ asi keer urú sîwwín taan; ná in
belén, “Yó kwa kâl báílélé ettê'η in âl kí see'η see-ii!”
Namá oo piá ná buo.

Kwa éllé namás kayé ná kámiñá, “Bí yó kwa tara;
bõrra eré âl urú kee ná koom, ná paasa kóel.” Kwa
kerña gal namá in kámiña, “In âlbá ila wuon-ii âl kerrén;
kwa-sí pandany inni; kí urúñá'η dagá; déén gi raál
barán.” Indálan walá duó tóg dog á kuroba álán jee ná
búló.

Muuru namá léwá'η dió pöy; ná liá pui na dñi-sí gal ná áwreη piá; ná kíáná nii rááηa yée. Na wuon-sí nás parat piá álán puu, ná bás kí jimbir'η tñr sáy; namá nyáηa ná jaíl; namanj éllé paago. Kwa namás kayé ná kñleli, “Na jí léwá aál júndí ná jálélé ná éllé kí koηa puttóná jéla?” Na yé idé gal bá puus puusij kúúη na lóó sabban na sabban law; namá kí kalí'η kúñí díg; in jawí, “Bí léwá'η lán bámiη, ná ká ása bá kí taar uro!” Elle'η kwa kí tolloma namás kayé ná in kámiηa, “ñi! ñi! Na kaa eeηa?” Wuon namás ila aldí piá; kí kalí kalí díg yé kí muuru ay-sí kándul. Elle'η kwa

Lia namá ila pié júndí âl nñη in pii; ná elle'η kwa-lé dééη áduo bawa; nás in kwă, “Kúíη aala pié na băja lóta tulleηa ála á geba. Na in uu-sí âl ká aη nás dúíη suur-sí áa; na maraη namanj níη úsúη, kwa-sí băja na pié ásáη á áaba; na kí gabala-ii!” Kwa namás kiñe nás in aáné, “Asi keer tñy ása á jawíba.”

Wuon namá pié na băja-sí asi tóg júndí; namanj lia píñí ná barú dió ilonj; ná kwa-sí tabuηa paalíti nás in béléη, “Yóka pié na băja lóta tulléηa ála á geba.” Bá sñη kwa-sí sáwgeη pii namanj way.

Duó kí Déén Yáaṅkwě

Tóóríg bá duó kéná nás duónyáa, ila nyǎṅa asá duó kéná ná way. Ālmín lóó tog kúul, bá sīṅ déén duó diwwô-sí, déén duó toy'ín aldí pii, duó-sí ila belé walá simmó á sīṅ índelba. Na yáaṅkwě-sí gal déén duó'ṅ uu, walá ás yítíaba. Déén duó-sí gal bá kilmá sonдорог índélín. Ná kérég ālbá lóó tog kúul, álán aru díg káwa, duónyáa bá sīṅ déén duó toy'ín belé úndul. Ná bāṅ dírríṅi āwīṅi ná lóó kí déén kilmá'ṅ dio law, na kí kilmá dió in béléṅ, “Bát in duó duónyáa-sí kaas piá, ná yé mīṅ naán á wayba, bálán bás káṅi ná déén aldí pii!” Ila belé-sí namás gūb piá, naman lóó uṅṅ eeṅa.

Ālbá lóó uṅṅ paago namá keené na ray diwwô kényé, ila āl tóóríg dúó'ṅ á aṅaba. Namás kuṅe ná kōsaṅa kawē, namá téyyāndiṅ kaṅṅul. Ālbás déén jaṅṅo kágíe, lia namá kúul nás weél kaane álán kuy riṅó nás táárí kuṅe.

Ālbás dúal na déén arí díg kuṅi, kuy namás tána, ná nii riṅo yée, niiná álán óosa'ṅ toya tiṅṅa jaye. Kwa kí bāru namás kusūṅa'ṅ kawle, yiṅ dog namás kí kwan arrá kawle, ná díṅ rāy kannía ná kusūṅa kawē. Kíṅ piṅla namás kwa'ṅ'ín waar jáwle, na bisire naman-si yawyawīṅ jendel. Idīṅ ná díṅ ray ila diwwô kéná ná saa soṅá katur kéná naṅ kalámsunnéṅá ás kénába, kila āl piṅla aame.

Bát yiṅṅa-sí namá kilmaṅa nii simmó ge yée, asá kíṅ porreṅa kila indálan yawyawīṅ jendeli. Maran namás gal ṅool dió soṅá jáwla, namás déén jááyo kuṅe,

ná bát yé jalpâg déenj túmó nyimaŋa-lé rigo, na déen
duónyáa gal kartûm, ná kúul ná táarí kawé.

Yé duó gal namá ittín déenj suur nyondómé-ii, ná
tóinj álân ŋool kurtó ná ŋááló ná ráán, ná kí ŋool bás
kútitaŋ kaame, namaŋ nín karraŋ póyyâ álân ŋááló.
Námá kee gunnitgunnit ná kellel, asiŋa iis wala gal iis-lé
soŋá namá lia tog ŋááló. Déenj yáaŋkwě-sí ila uu namás
ittín dirró eeŋa, ídé namás déenj duó toy'ín lónéli.
Namás jáá nás in belén, “In álân Kíso kéŋá, álân bâŋ
nyutnyuttin ŋááléní.” Duó-sí ila belé walá tulle ás
eeŋaba, namá in jáwí, “Yé kaŋ dũu kee, kasá jwa náis
kéénj kíŋá aam!”

Namaŋ nín jaiŋ dîne-lé, duó-sí dīŋa á janíba ari-lé,
ál yé iril, kérrég bás kwa-sí kininiŋ lóŋa-le péégél, na
in duó'ŋ duónyáa ás iwoba namaŋ lia, asá duó yee-sí in
belé kwă.

Téémé na Goronja

Asi díg kí weél, âlbá téémé appâ kuy kurrâ díg kéjá, ná duur saa sojá t̃io.

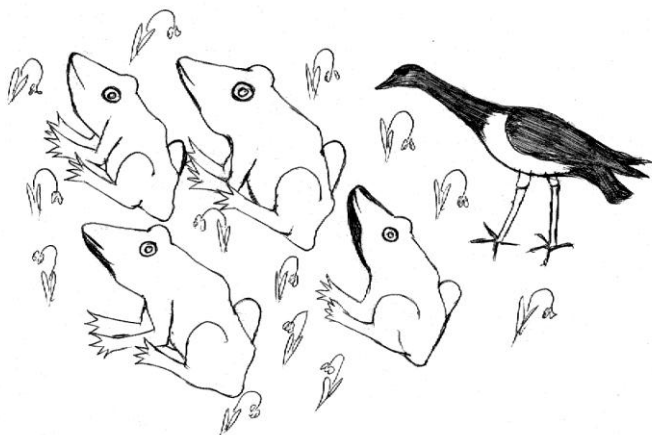
Namá băw eŋá álâŋ koro baa na goronja amí, namá ooŋo ná jaan namá jaan, álâŋ goronj tog bír díg kúró ná t̃i. Goronja gal namá péllét úríŋie álâŋ kurol. Téémé-sí it uu namás dírró eeŋa, namá nyăŋa ná baw'íŋ arî rúláatiŋ uŋu nás suur t̃io, in âl way.

Goronja namá jagile, namás in dió kaŋiŋ âl way, namá nyéddiŋ kurol álâŋ bawe nás karra jiol, ásâŋ á máâŋúlaba. Asá bá eŋé ná ittíŋ baw'íŋ karra karra paagul. Téémé namá kúŋí dokkéŋa diŋâ paalı ná lóó pilinypilinyiŋ law. Goronj'íŋ kwě díg namá jágilo, tírlíb namá baanjo, nás karra keera, ná in beléŋ, “Áy kúŋí palídi!” Kééŋ appáŋa walá see á kééliba, namás kayé nás in kámiŋa, “Âlbá dogólá dokkéŋa'ŋ kaŋi-ii!”

Namás jáyé nas dééŋ belé-sí bajâ pié, ná kélléli-si, ná kíeŋ konas kawé, “Téémé-sí diá kuro! Dééŋ diá ay-si lónj?” Diŋâ gal namás in tiili, “Koro koom ná loyel-si! Koro koom ná loyel-si!”

Téémé, alá bá jagila ná yeen baw'ín karra karra ené, ná bǎw waar áń píníalba. Namás púrúttin jáwla, na kúní appána dińǎ púlúnyin paalı́, namás baw'ín ere kollíní.

Lia kí kajala kajala namás tuuńa ná ĩiru, goronǎ-sí kí kíen dogólán namá nyéddin pui ná amí.

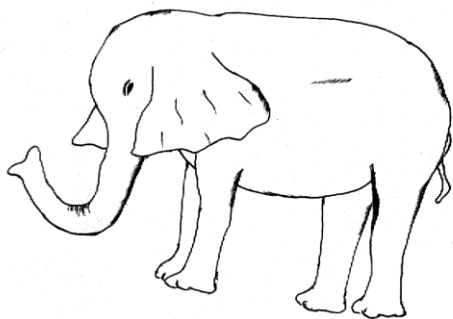

Illa goron'ín kwě ittî, asá yienǎ waar risińo ná kawríńie álán déen belé kelańia, namá wáar nyanǎ ná baanǎ ná bǎw dió kǎrí, aál kee, yé namás sǎy ná á kawńiba.

Ángír ná Elle'η Kwa

Ayé díg baru díg-le ása bá ábu kwa-sí ángír kí taa éllé éla, álán rúnyó. Ángír namá nii duur kéná, ná sîη kwa-sí kaan na pîla kerná aam. Ná elle'η kwa abá lóó tog kúul bân déén aldi kawe, bábara gal ná lóó kâlî káwénî ásan báakuri-sí āñal.

Asi díg namá dorol kîñî ná lóó tog kúul ná kîrsîñul ná in kasîñî álán kwa dîi ábu-lé áddén káwa nás in āñal; âl yien ila ángír díen éllé á kôeliba.

Namás in arrá káwe álán kwa wayye, kakkíreñá na kilmañá puttóna karûl ná ábakuri'η tón kîal nás in āñal, ásan déén ángír páānyîñî nás lóó keér jee.

Kila kwa wayye-sí namás beléná kangare, abá ábu-lé keené ná kaagul ásan āñal. Namá álán duó díg in kwă, (ángír) na keer (Kaan) na keer gal (Saa) na díg (Soná) na díg gal (Aam) na keer (Kí) na keer gal (Dáín)

na díg (éllé) na díg gal (Á) na duó k̄ari kwan̄ namá in kwă (Köelba), namás indálaŋ téssiŋ arrá káwe.

Namás kawlé ná keené ná ábakuri-sí kummé, namá karra senynyin̄ kúul niiná abá duó wáag kwă Álán kaimíal. Duó ăl áŋgír belénjá namá déen̄ oloŋ jáájó, namá kí k̄ali-k̄ali díg in kwă, “Áŋgír!” Kéen̄ ampára kila ásán̄ kí kien̄ belénjá k̄ari kúla, wílligin̄ namás kándul ná uu á kámin̄aba. Yé ila ăl áŋgír kwă, namá nún̄í soór jáwí ná yien̄a zurunynyin̄ jágíla, námán̄ namá t̄ab̄uŋa dūu k̄abíe, ná kaareli álán̄ kien̄ belénjá ăŋal.

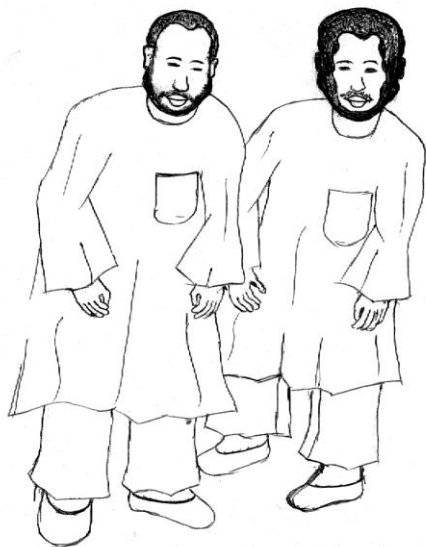
Íde ábu gal namá ila duó-sí (Ál in kwă, “Áŋgír!”) in in̄o, “Jí hóoy! Áŋgír kaa piá?” Ila duó gal wasá belé keer álán̄ jáwí wasá á búlóba álán̄ jáwí namás kí k̄ali k̄ali díg in kwă, “Áísán̄ keer jányi!” Lia namás dūu kwa nyét nyormoosiŋ kawle, nás k̄aiŋul ná kien̄ toŋa kawŋíe, ná keéŋe nás írin̄aŋ kóór kindeli na suur-sí háín̄en̄ kawe na suur kányiŋa, “Jí ăl kaalu jaŋ! Jí ăl kaalu jaŋ! Áy ka-sí áísa á jír̄sin̄ba, jí ăr̄i tóg dog’iŋ dawa ála á jaŋba!” Naman̄ toŋa k̄aaḡul.

Elelín̄, ábakuri namá nyan̄á nás áŋgír keer éla, aál kee elle namá nyét paariŋo nás b̄aru keer-lé k̄awnyín̄ie. Namá díen̄ elle dullo kundíe, ná ălba déllin̄ toŋkuri kwă káye.

Bát ásán̄ jalun̄ íne, kwa asá díen̄ uu suúr tullé á rígin̄ba suúr-sí boota aara’ŋ dūu ay-si kelleli. Na dog ábuŋa dīi áy jitti gé, ăl Wúo bora kilmaŋa-lé á jín̄jiba, kwa’ŋ írí útón̄á korroŋa ay kawe! Álán̄ bá kwa-sí perra káwa.

Duó kí Déén Jaaru

Tóóríg elle díg-lé ná Saasây karîñi, âlbá kwa ăw káñ ná suur'ín jaaruŋa káñ. Namá díg-sí in karîñi wúo Soba, na keer-sí gal wúo Pírítí.

Wúo soba namá nîñ barú ăw ná kaan kí dîneŋa kuy. Na wúo pírítí namá gal nîñ săba'ŋ barú dūy, nân kéén tááríná pii. Săba'ŋ barú gal lóóná dīŋ namá tááríná wari gé, Pírítí lóóná dīŋa'ŋ namá duur būŋél na ŋñi. Na dog lóóná ări á sîŋ búlítiba álán kie barú wáñŋa. Lia namá Gartâm jee ná déén elle'ŋ dogólá-sí kóíñi nás búló Kartâm, tigé díg-le ná in karíá Mâyo.

Námá kúul na suur dóná kanía, na gorre káwa na kíjol, “Jí naán jéla, na kwa barú ay kendeli?” Yé námá in jáwí, “Ây ká âl ayéná dîŋa aráŋa, âl mîŋ barú êl, ása áyéná oŋŋal aîŋ!” Námá dog-si in kwă, “Âl índerég eré aŋá ná tááriŋá áwéná, na sôŋgoŋa nii ása á ummóba, álán kíeŋa barú awŋí.”

Ídé dééŋ elle’ŋ dogólá, námás in aŋal, “Âl jêl âl íní táári díg kee ná jáa.” Yé gal námá in inó, “Na kaa-sí in táári-lé ari it kúró gí sán álán âm na aba, na díg nás sây ná gúbúl aa ásán kíc barú awŋí?” Dééŋ elle’ŋ dogólá gal námá kurro kanía, nás in aŋal, “Ee, áísán kúró.” Álbá táári piá ná sôŋgoŋa dîi tîo ásán kíeŋa tîribîl oón ná barú píŋí. Lia tóŋ álán riimel, álán ittín oón minimíniŋa niiniŋ piá, námás jaa nás dééŋ elle’ŋ dogólá-sí in belén, “Ká naa âl suŋá-ii ná táári jáa âl wêel álán barú oo ná barú ááyó, ná táári duurín áa.”

Dééŋ elle’ŋ dogólá námás kée kawriŋía álán á jeeba, ná bás in kámiŋa, “Wúo Pírítí dîŋŋ táári kaŋ tullé-ii, kâl ittîrîg jîrmó, ásán dogólá-sí kisseŋa dîi dog jááre!” Yé námás dút uí nás jaa in belén, “Ka-sí âl gí aala’ŋ surma tîo, ká âl anni ála á áwba.” Námá adden káwal ná jee, álbá nyaná gal ná barú paago, namá gal búliti ná dééŋ jaaru kaŋ nii kuy yée. Námás dééŋ suur’íŋ uu jitti een, âl tón puttô paago ná ari tog dog dóná ás keeba, álán ton’íŋ kwa-sí íní ná mat-si wéle-lé kia nás ari kéla.

Na dééŋ jaaru gal bás ila aldí pii, âl yé kaŋ kí keeraŋá taan. Ná âl kí sogá wayye na dííg kaldíe, na kamala wayéná aw âl aŋgúléní, âl asiŋa wayyéŋa iis píŋíe ná jeneli nás úndula. Ila belé námá kilmá nii aam

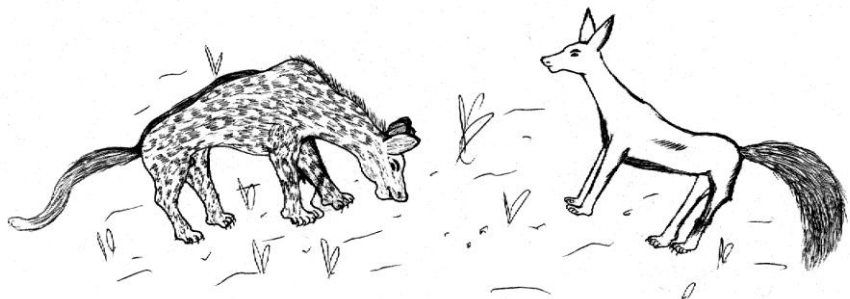
yée, námás jáíńó ná sǎba píńá, namá kéná indálan
namań sǎba'ń baŗu'ń dōra way.

Ǻw ná táaríńá-lé ittíń kirmel, álán in á keeńba nii
ná wúo Pírítí ila, ǻl táasa'ń táas-lé kéná, namań way.
Idĩń ná abá údóná-le á jirmelba dine-lé básíń hoo juró
pellepéllé, ǻri júrus.

Tooro kí Bôrnyo

Tóóríg ása bá tooro ú kénjá, namá âl púgó díg'ín kili kénjá ná in karĩĩ púgó Kĩlu.

Deem díg namá âl bôrnyo soŋ soŋin éla, ná búlón. Tooro namá ása in kwă, “Ájĩ bain bôrnyo na jí aál jãŋa ná jêl sem sem?” Bôrnyo namá âl in jáwí, “Âl dáin púgo eŋá namá âl dáin púgó-sí órá taan, namá âl áílélé ná dí-lé êl.” Tooro-sí namá ása déen uu ayín eŋa, namá ása in kwă, “Ískeŋ a jeen âl jêl ná kí jĩ kôn dúin tón, arit nás kuro námá arrá kâm!” Bôrnyo namá âl in jáwí, “Kussê ála á keeba maamá'ŋ dalaŋ.”

Álbá kuúŋi ná lóó leela, kí subu, tooro namá ása bôrnyo-sí in kwă, “Ăy maamá âl dáin toŋ'ín oro jaw, ká âl wêel ásán dáin ú dasar'ín oo ná ittiŋ dăy amí, kí subun, námás gal lia dúón ándó.” Íde bôrnyo gal námás in kwă, “Dalaŋ ká rog álán kí jí arrá koo, ká tón dítĩn ála á áítiba.”

Namás kawle kwa dog nás díen ú kárgíe, nás dasar'ín keené, namás lia dúón kándul. Ālbá keené indálán tenjes tenjes ná dasar'η lóo kaagul. Bôrnyo bás in kwă, “Dalan jí âl nimá jôn, âl jundí ásán ká aitel.” Indálán namá káín naman-si sogá suññâ kuññi, ná sîn díen ú arrá dúón kannía, námá téllin kamúnjal arrán námás gal káñul ná tón káñjal.

Asi díg tooro namá ĩirol kéná, ná tabu suñá wáyéní ná kéná nás píti miilíná. Bôrnyo-sí ila sog gal namá kilmá nii simmó kéná âl tooro wajân-ii, ná bá sîn nii leél yée kí bŭtu, idĥñ nás déén tirijinne díg kee ná kóel álán piá. Namás tooro-sí in kwă, “Dalan jí ná in wajân jan, ottô âl tón jamûñ, dáín ú-sí nás ká dúón oo.” Tooro namás kí maale díg tiina, “Yee, ása joo maamá.” Indálán namá déén dolma na bari na sigĥn bawa nás ú argí nás dúón nyăña.

Ālbá nyaná ná pŭgo dió namá lóo karal karal dígle kári, namás lóo túllêndin errin, ālbá búló ná duó tóg dog á keeba, ú-sí namá tĥo ná jăppía ná daáben piá. Namá túllêndin kuyo, ná béta nás kerker piá. Déén dawí na tabu-sí namá bawa, ná kienan loolón nyáná, ná dúló kurto ná dŭu úrrí. Namás kolpa na dawí'η lóo tos tóse ila-sí paál in júndí, niiná âl ú-ii daálu pŏy ná úñí, ná dŭu nyăña nás kéén kolpa na dawí'η ari paál beetíníe. Lia namá píñí, ná main ooño ná nii amí yée, na dĥi-sí ná béta ná bayyá piá. Namá bawa nás nyaná ná bari'η kelgana-lé púkkândin ligo, naman nyurrugin liginá.

Ālbá kéén tááriná kila piá nás agé, namá déén bari na dolma na déén sigĥn bawa nás jaino jony jony ná éllé píñí. Indálán ālbá nyaná ná tón kí koná puttóna paago,

namá búló nás tooro-sí ittín péérínóle/épérínóle, ná kee ná mátár tobojog ăw. Namá dóńá kí ragasa díg ínı, “Kamúńo sá?” Tooro namá in jáwı, “Ee, Kamúńos!” Na kí ballamas tabu mıl ná koom na namu ıtı, walá uu á belénba. Tooro-sí ila uu namás dírró eńa, namá ıńo, “Jı maamá bôrnyo na dáıń ú âyyé?” Námán namás urú paalı, “Wúo ây! Wúo ây!” Tooro namá asi keer ıńo, “Jı maamá bôrnyo kaa eńa, kăy sa jwa?” Lia namás kí ayın díg in kwă, “Dáıń ú!” Tooro namá asi keer in ıńo, “Dáıń ú-sı kaa búlón?” Bôrnyo namá in jáwı, “Dáıń ú âl daálu úıńı, ná ása bá kéen kolpa na dawı’ń ari díg paál săyye.” Tooro namá pıńı ná in ıńo, “Na bát jı kaa jáwénı, ná ú daálu kărı ná úıńı?” Yé namá in jáwı, “Ása yío álán koro baa, namá âl daálu kărı ná úıńı.”

Tooro idé kí kilmá’ń puyıń díg namás in kwă, “Âl koo náıs déen lóo jáwli, ná kelló ná karán.” Namás kawlé, ná keen eńa eńa, ná kaagul. Tooro âlbá jágıla namań in kwă, “Ôj yókwa báılélé! Ya dúıń íya sıdda! Âl kájılen jáa, náıs dawı jăy ná kelló ná karán!” Bôrnyo namá ınderen kollıńı, nás dawı tıo na yé kolpa. Yé bôrnyo idé namás jáá nás tooro-sı in belen, “Âl púttôn jăy, na abá ká díg na ăw na ııs ıló, sút! Âlbá arrá ırı kagi, na dog ása ittırıg kí bisara bisarań jaw.” Tooro namá kurro nii jána yée. Namás tuunja ná jíılel, “Dıg! A_w!” ııs-lé tooro nyút! Namá ŋaalo, namań kí ú’ń tabun karran túllıń póyyâ.

Ídé bôrnyo namá tabu kí końa ăw tıo ná main dírrıgıń keera, lia namás in kwă, “Áıs waa báa, ásán ittırıg kí bisara bisarań jaw! Âl ila-ii ná jáa ná déen arrá jarána!” Tooro idé gal namá in jáwı, “Ká ása á alıńıba,

âl yé düu inân jitti úrríjé, âl kí gabala-ii.” Tooro-sí namá kurro nyógótóg júñe, ná suur nyét way, ʔri keer ásáñ arri namá tabu keera. Namás in kwă, “Arri âl koo, âl jee ná sây!” Namá suur tabún kinje, nás kainjul ná éllé kawñítia kundum kundum. Álbá niiniñ keéné álán elle’ñ kili kaagul. Bôrnyo álbá keera nás tooro-sí in belén, “Ál joo jí náis oomé, ká álán nimá ʔrí ná ittírīg ôñ, ná umel náí lia ummó!” Tooro gal walá déén masi ás tío, namás in kwă, “Yaan.” Indálan yé namá nyăña, naman tón paago. Bôrnyo mññ ídé namá nyăña ná bari’ñ írí jáapa, ná déén nínó rónynyñ ami, ná máale kee nás kéén kona pii na bariñá bñtu. Tooro namá umel jáwí, na déén nuñ kiro ná ooño ná jaan, bôrnyo walá á úndulba. Namás lóó báas eña, lia namá in kwă, “Álán oo ná dúñ maamá-sí itiré, sál suur simmó-ii ná in ooño.”

Asá bá jaiño, ná píñí namá búló ná bôrnyo bari’ñ írí kee, nás máale kéén kona pii. Namás kí gurgura díg in kwă, “Jí ay lón maamá náí ká tón aan álán jela, ná nuñ kâm ná á júndula?” Bôrnyo namá in jáwí, “Ál gí duur sogá tío ná añ ná bariñá’ñ kwă aam.” Álbás tooro in kwă, “Áy áisa ka-sí dog ði jino, nás âm.” Yé bôrnyo namás in kwă, “Ál kí íneéniñ jêl náis oppó.” Álbá tooro déén ere éla, námás bari’ñ kwě, kirro kirro díg, na appá appá díg butó, námá kíe tooro-sí tabu túttin tééré! Indálan tooro-sí namá teer namá teer. Tooro-sí álbás ila jetéré soñá eña, namá iño, “Maamá jí ay lón náí kí bariñá’ñ kwă appúña in jeter?” Yé gal námá in jáwí, “Ál kí gabala-ii dúñ dalan, áílá á aluba.” Asi keer dog namá indálan tewa, tooro-sí íde namás ittírīg nanyira tío nás jáá ná in belén, “Aa á! Maamá jí díñ in naa kí

gabala ála á-iiba!” Yé bônnyo gal namás in belén, “Jí sabba ála á jawńítinja!”

Ídé ál kee ná indálan risín, sarmût díg namá dóňa kuro, ná dũu póyyâ. Álbá law ná tooro kóel álán jee ná baw, namás urú kóór’ín jáá, ná in belén, “Hóoy! Dalan ál kila gé ná awlání kéle, ál jakkía waar ná jaal!” Tooro main namás mete nas ammi tšo namás końá’ń jirtó jáá, na kí kalí kalí díg in belén, “Na kí ây sabba’ń eres katane?” Namás in kwă, “Ál kila gé díń soor’ín ere!” Tooro namás jáá ná jaíl, birdilín birdilín, na bônnyo gal nás kurín eré urú laddi, “Hây! Dalan ál kerna kila gé díń tabún eré!” Tooro námá gal-si sabba keér jáńó burdulún burdulún, námá dog-si in kwă, “Ál kila gé ásán kurańajam báya!” Tooro-sí namá míneń piá, kurtulug kurtulug ná íneén jee, burdulug burdulug namá gal wáńja, asi keer namá íneén kutur kutur sakkiá ná píní na wáńja, indálan namań kilmá béllini na póyyâ ná way. Bônnyo lia namá seeg seegin buńo, ná éllé nyanjá tooro’ń toń déén piá.

In namá in lón, abá jáara dakki jelel, daar díg áísán bá koro pǎy jawí, náí koro bawe kí kńń lótání’ń kerker. Na jéléńá indálan kawé, kwa-sí kí burtú’ń boot dakki kelleli, námái kí déén kwě, ógo ketérinja.

Duó kí Kéén Dogólán na Muurú

Asi díg álbá barú duur kenjá, duó kí déén yáan kwě na kienj dogólá, ɔ́ri it álán kámmíá wasá á káɲba.

Déén duónyáa namá kuro ná muurú'ɲ tónj enjá, namá búló ná kaan na kurtá píssinj káɲj. Namás nyét laddí nás bawa nás díenj tónj enjá. Kéén dogólá'ɲ báa namá ɲo, “Jí Mɔ́dila kaan na kurtá niiná kin, áy sabba jummo nás jéla?” Namá dunɲinj ooŋo ná úríńi ásán kwă. Álbá kila-sí kulum'ɲ dió jíní, namás asi keer déén purga, nyimáná puttó piá nás jáwla ná píńítí, ásán kila kerna-sí bắwle asá săye.

Déén duó namá júndí álbá yé kuro ná nyanjá ná ittíríg ooŋo, yé dog namá déén káɲj eré seeg seeginj na kuro ná nyăɲa. Ná kéén á́tíníenja, na kaan na kurtá'ɲ atar bắw, ăl dōra in búnnynyê. Namanj nyăɲa kienjan muurú'ɲ tónj paago. Namá tónj dió káɲi ná búló ná déén yáan kwě kee nás kaan na kurtá dorol pii, ná gerá jínítí.

Namá main kúnj appáná dī ráánjá, nas jáá ná in belén, “Kúruúrɔ́ɲ! Jí Mɔ́dila kaan na kurtá niiná kin aál-si káɲj ná kɲa duur kóel áílán puu?” Déén duónyáa namá in jáwí, “Sagí! Ka-sí urú áísa á jaldiba, ăl dirrig jônj.” Yé jalpâg main, namás kaan na kurtá'ɲ jâm jáá ná aam kurum kurum na kayaw kayaw, namá kí ragasa na jargasa díg nii amí yée. Lia namás déén duónyáa-sí nyńj ná káɲie kwa ăw dog, ná kienj kaan na kurtá kila-sí kágúrgúlol, ná gôldonja'ɲ kidonja-lé kɲíe, ásán káɲɲul ná tónj kia duó gal namás dúť uí ála á dúiba.

Namá kée piá álán duó kawŋia namá gal péllét úríńí, álbás jáwla álán jee namás in kwă, “Naa ná jawríńí álán kí jì arrá koo âl jâý, maraŋ abá jœl ásáŋ órré jáwli juró, âlbá in jámín, ‘Paŋ páŋe páŋ!’ Na abá gal jœl ásáŋ jurrí, námá gal in jwa, ‘Dìb díbe díb!’” Duó namá in kwă, “Yaan, âl tullé-ii.” Yáankwě âl kúrélińí álán jee, álbá batîr tîo ásáŋ órré paalı́ namá in kwă, “Paŋ páŋe páŋ!” Asá jáwítiení naŋ in kwă, “Dìb díbe díb!” Yé indálan namá tón nyăŋá

Déén duó álbá sây ná ittírġ ooŋo, m̧urú namás tána, namaŋ-si kí kuraŋa’ŋ dió kóómítí ná in jendélin, “Duur ŋuur!” Yé yédue álbá m̧urú’ŋ ŋurŋura kila kelamí. Álán órré kí jarri jee, ná paŋ páŋe páŋ! Kwă, nás paalı́ ná sakkia ná jee, ila belé namá tabún kuro. Namás ammí tîo nás mete, namá m̧urú’ŋ baíma na kwa’ŋ waytólá’ŋ nínóná’ŋ dió kárí ná uŋo. M̧urú namá êl ná órré paago, namás jáá ná in jedélin, “Paŋ páŋe páŋ!” Namás déén órré paalı́ ná kárí nas soor’ín ere jáwí, “Dìb díbe díb!”

Álbá umel jáwí, namás jáwla ná nyaná, álán nínó tog díg băw nás jee ná amí. Namá búló nás nínóná in lónítia niiná ása nyîŋie. Namás díen jîlo jáa, “Díig ăw iis.” Na in belén, “Yé in naŋ kaŋîŋ-ii yée! Ila naŋ ũr kaŋîŋ-ii! Íllâ naŋ ũr kańí’ŋ kaŋîŋ-ii yée! In díg ây kuŋo-ii?” Álbá déén taar kí koobenŋ indálan ímíńi, álán tîi ná dakki kélló ná jágil naán níŋ-ii. Duó ídé púrút namás jáwla nás jáá álán sakkia. M̧urú gal dăb! Namá tîo, walá dorá á keeba álán kúró, namás jáá in belén, “Dagá! Dagá! Áila á jâmba! Ná marra oo náis dúín duónyáa na kúín dogólá êl nás jâm!” M̧urú namás in kwă, “Abá ás

jélaba, álán báí dííj tón ummó náí âm!” Indálanj namá jundí ná nyăŋa ná jaíl petepete, namanj tónj paago.

Namá déénj duónyáa-sí búló, namás in kwă, “Ani ása dogóla jǎrgi waar waar áíla mūrú kóel, álán déénj tónj koo!” Déénj duónyáa ila belé-sí namás iwo, déénj duó kí mūrú tullé ása á kándulba. Nan gal-si mūrú’ŋ oro tullé loŋ, âl-si kwa-sí dogóla indálanj aam, kí kila koranja. Namás kéénj dogóla tabúnj jíní, ná mūrú’ŋ tónj kéenje danj danj, ná kaagul.

Yé dogóla’ŋ báa namá udo paalí in kwă, “Âl kin gé nás éla!” Bát ása déénj kuy urel, álán á kámmía.

Mūrú íde gal namá in jáwí, “Naa dógóla-sí, námás jéla nás jaago, ása jundí yeenj ná kí díenj íyanj tónj káya, nás daábenj piá nás ísíní, ná lia-lê káŋja nás kâm.

Na ká kí jì ná awlân koo na lia káíña nás kâm.” Duó-sí ídé main namá kalì tño, bás in dio kee, mœurú abá judá keené álân bá amí. Namá kurul ná jutá keené álân karába kawé. Yáan̄kwě kí dogólân, álbá tón̄ sây, namá pây dió dúló appâ na kurrâ díg kurto. Namá dogólá-sí íde dió jíní, namá nyãña nás baldaña, na jile na biris éla, namás kien̄a júmo, nas tĩrñá bayyãña dñi júndí, álân kien̄a dawlu kárí. Yé namá bagú nyan̄á ná rusúgoña’ñ kwă buto nás éla ná karro nás kí gaasí pissiñ ũtu jáá, ná ooño nás aara pááríti. Díen̄ báa ná kí mœurú awlân keené álân awla káwe, namás kãñul, ná kí koña puttõña tón̄ káíne ná ari tóg dog á kawñiba. Namá kummé ná yáan̄kwě kee ná kéen̄ alán̄á pii. Namá kíñul, “Kaa gé kin gal nás ũtu jaá?” Yáan̄kwě namás in jáwí, “Ál dogólá ás gebâ aisa jí jwa ásán̄ daáben̄ áa nás utû aa abá bí báíña ásán̄ bâm. ila ây jĩño-ii náí jĩlel, naa asá ká dogólá awí!” Lia namá déen̄ gaasí dũu jáá, namás rusúgoña’ñ kwă’ñ sãrñá pukkãña kila ráán̄á, nás kí pãngá jáá álân kámmía.

Namás kójélen̄ káwe, namá kúul nás kaame, mœurú-sí namás suñá simmó eña, namás jáá ná in belén̄, “Bille dogólá dokkẽña simmó ás gebá-ii!” Namañ koña burut buruttiñ leemel, namá pissiñ kámmía, namá karie ná kuñul.

Saaren̄ dog mœurú namás duó-sí in kwă, “Ál awlân kawñi.” Na yáan̄kwě-sí gal nás in kwă, “Ottô gal ása díñ suur utû jaa ná kí káíña ná asil kummó ná kâm.” Yáan̄kwă namás, “Yaan̄.” Kwă, “Ee, gĩ álân asil bummo náí bâm!” Yien̄ namá kurul ná keené. Yé álbá sây, namá bagú nyan̄á dog nás rusugõña’ñ kwă éla ná béta

nás utû jáá, na aaras páárí, yé namá dúlo kárí, ná oonjo don kí kéén dogólân, nás máala kíen koro káin ná kabie nan-si kíen kaan na kurtás kilime ná káin na máalendi kaame. Díen báa na mûurú, álbá awlân keené ná káíne, namás kíen rusúgoŋa kila útú kummé, namás kinul ná kámmíe, lia namá karíe ná kunul.

Saaren álbá lóo leela, mûurú duó-sí namás in kwă, “Naa álbá jí jan nás jây, ása díín suur utû jaa, ká âl awlân awníti, ná áíŋa náí asil ummó náí âm.” Duó namá sây arí it ásán arrí, wasá á lonba. Namás gaasi éla ná útú jáá, ná koro píssin jíní, ná aara jíní nás páárí. Asá bá koro tokké iní, namá kéén juriŋa rááŋa, álán dió kárí nás een. Náma déén taar írí jágí álán gaasí’ŋ dió kárí námá in kwă, “Băb!” Álbás taar nyaná, ná koro sue, sût námá in kélló. Námas jaa ná in jendel, “His his!” Déén yáankwě-sí namás déén duó’ŋ uu dagá eenja, namá paál kuro nás in kwă, “Âl dúlo jarí.” Yé namá sây ná bagú nyăŋa, ná rusúgoŋa buto nás êl, nás utû jáá, yé namá dúló píŋí.

Mûurú álbá nyaná ná déén awla piá nás jaiŋo ná wáíŋa, namás kéén rusúgoŋa kila jinjo ná amí. Lia namás jáá, ná kí kuraŋa’ŋ dió koom, “Ŋur ŋur.” Yé dogólá’ŋ báa namás in dió kee, mûurú âl kóel álán dió kárí, namá urú bayyâ díg taan, naman mûurú-sí júúŋa, ná tírlâjjiŋ baano nás, mátár keera. Náma kí jarri tón dió kuro ná nyăŋa, ná kéén bârŋa-sí nyét taría, âl déén tón ótáná díŋa dúlo káin ná urú ladde.

Mûurúŋa namá kí duon éle, ná mátár ribbiŋ keere. Íde ila mûurú âl ton duŋo-ii, namás kéén bârŋa-sí in kwă, “Âl baarín ná ká pây arí nás dúló ilŋó, abá káin

álân báis dóná welewele áa, na abá á kạĩɲɪba gal námáís, dóná hõo, írí agi.” Ǻlbá karí ná nyǻɲa ná tibɪɲ keera, ná t̲ab̲u kello ásán dúló líɲo, ná jágil kạĩɲ lá! Ǻlbás yé t̲ab̲u inân nyanjá yáaɲkwě, gal nyáb! Namá kíló t̲ĩo. Muurú-sí namá kạli nii t̲ĩo yée, namá dóna púrúttɪɲ kuro, nás tawrá kí jarri jáwɪɲí, bɪrdilɪg bɪrdilɪg. Kééɲ b̲aɲɲa kila dog namás jarri jáyé, ná nyěɲe ná j̲aɪla, ná elle júndíe.

Duó kí kééɲ dogól̲aɲ, lia namá paál k̲ur̲ul ná lóó sabban na sabban kagile, namá kummé ná éllé ɲ̲i tóg dog á s̲ayba, ná bá déllɪɲ yeeɲ gé ná káye. Aál kee elle kí kééɲ lótáná namás yee-sí s̲ay, kí dééɲ duónyáa na kíeɲ dogólá s̲ay.

Na in lóó-le ál̲aɲ, duónyáa á k̲eɲába kí kééɲ bisara, dééɲ duó ɲ̲i tóg dog âɲ piába b̲aɲ kwa nyét ammíe.

Biís kí Dútu

Tóóríg díg âlbá dútu kí biís suur'ín jaaruṇa kaṇ, nāṇ toṇ tog káṇ ná kíeṇ ájíná arrá káwéní túllèndiṇ. Asidíg biís namá ása dútu-sí in kwă, “Ottô âl răy koo ná táárí káa.” Dútu namás ása in kwă, “Yaaṇ álán koo, dúṇ máne.” Namá kawle ná suur taḅún kíṇíe, teṅges teṅges ná răy keéṇe.

Ălbá keéṇe ná răy kaagul, nás kíeṇ ótá dūu kayé, nás kuuṇe ná táárí kawē, na aru kawē. Biís namás jáá nás dútu-sí in beléṇ, “Ăjí hây! Dútu, taḅu simmó'ṇ in'ín kwě ka-sí turíl írí kaāṇ gí jíníti?” Ila belé-sí namá asiṇa iis na oṇṇal dog bá jáwíti. Dútu namá in jáwí, “Ăjí bain biís, lóó ná jí dog jalu ná ināṇ wessé-ii, naṇ-si dăy kírrôn innāṇ kee, íne turíl aál kee náí ká ji-sí írí iníti!” Namá main urú kaldíe, dútu namás iwo, in belé tullé ása á tállínba (Ăl kóel álán yee amí) namás kí máale díg in kwă, “Bain biís ka-sí áisa kuga piē, âl jaarín ná oo ná uguṇ ná áṇa.”

Ălbá nyaná álán uguṇ, namás jaabíl (deém) beto ná nyaná nás kéēṇ aala-sí in kwă, “Ăl íde răy sorre kee ná kóel áílán yee amí.” Biís âlbá dútu soṇṇâ ooṇo ná á úndulba, namás déēṇ joiní'ṇ jáwla ná nyăṇa ná kóel na íríṇāṇ-si tarí pii, “Ăjí dútu aál jarí ná in jóónó!” Dútu gal wasá á tiinelba, namá nyaná namaṇ jaabíl paago, namá búlón ná kútí kíeṇ ótá nyét bawe ná kíeṇ kúlóná-lé kárie, nás kíeṇ kúlóná na póógéná-sí mílínynyiṇ úrríe, ná kí kítónás púttôn páágíe ná dió uul. Yé biís namá êl ná paago na íríṇāṇ urúná laddi nás dútu-sí tarí pii, “Ăjí

dúíj bára, aál jaŋ ná wari jaŋ?” Dútu namás mĩj
 dũuŋa’ŋ dũu tiina na in jáwí, “Ág jí náis ka-sí in jámĩj,
 ‘Tabu simmó’ŋ in’ĩj kwě, âlbá jœl áílán jám, na kí ása
 káíj jáma ayéŋá iis’ĩj kába ná káíj kúlónjá-le karí, naa
 áílán á jummóba!”

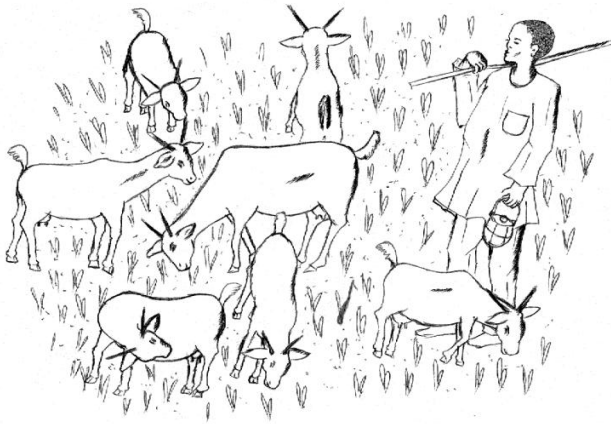
Íde biís namá kée ooŋo nás píŋjeŋ pii âl kútí kila
 tááríná pĩe ná see á tiélba. Lia namá simira taan, namás
 dééŋ tómbol irtino, namá nyăŋa kí jaabil’ĩj aŋrí bi aŋrí na
 dééŋ tómbol laddi, na kééŋ-si kona pii, “Ká âl sũlo’ŋ
 baŋá yío ná dombore aldo, bittân dútu, álán á âmba!”
 Kútí-sí kila kona namá bát-si tullé iŋi, namá dúló tog-si
 paalıe ná nyétĩŋ kurul kí kíeŋ dogólân, nás biís’ĩj kona
 tiĩli, “Tírrigo tírrigo sá kon dony dony! Masaba leel’ĩj
 kwě sá kon dony dony!” Na pũrgula, na bergenya pĩe,
 na bawŋeli.

Ālbās yeeṇ kawlaṇa-lé íríńóle, bíis namá tómbol
tíndíríṅiṇ jáppía, namá main dééṇ jaaru-sí dábbiṇ t̃io, asá
kútí riyá pii. Namá kíeṇ sakkía nás kila kútí kerṇa-sí
taḃúṇ ere kollíṇí. Namá gal-si jáwíṇí nás ila d̃úló-sí
tébbiṇ urrí, asá yeeṇ palaṇ júndíe. Lia namás díeṇ
jurr̃uṇ jáá, nyuur ná íneén kia nyuur námá gal-si kaṇjol,
namás nyét bóyé ná kí goobeṇa na kagi na baṛi láddí ná
nyéttiṇ pui ná amí.

Mĩṇ íde namá yé-ii, bíísá kí kútí nás suúr jitti kiṇi
ná kotéiṇá, áláṇ suúr kawṇíal, namaṇ ettê.

Pié na Bāja

Pié na Bāja

Lies and Sarcasm

Trial Edition

: